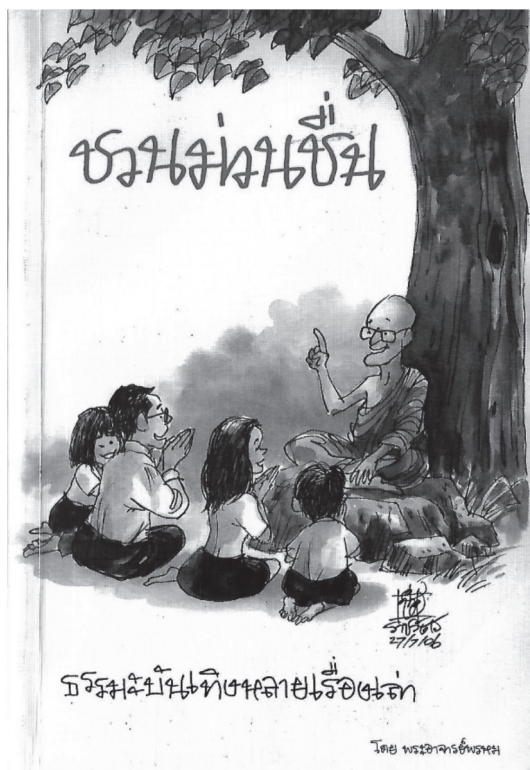

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) ชวนม่วนขึ้น : ธรรมะบันเทิงหลายเรื่องเล่า

จตุพร เพชรบูรณ์*

* อาจารย์ ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ (Lecturer in Department of Educational Foundation, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai)
E-mail: chatuporn.p@psu.ac.th

- ชื่อหนังสือ: ขวนม่วนขึ้น : ธรรมะบันเทิงหลายเรื่องเล่า
- ชื่อหนังสือ: Opening the Door of Your Heart : And Other Buddhist Tales of Happiness
- ผู้เขียน: พระอาจารย์พรหม
- ผู้แปล: ศรียรา อีสสระ
- สำนักพิมพ์: คิว พรินท์ แมเนจเม้นท์ จำกัด (ประเทศไทย)
- สำนักพิมพ์: Thomas C. Lothian Pty Ltd (Australia)
- พิมพ์ครั้งแรก: เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2549 ฉบับที่วิจารณ์พิมพ์ครั้งที่ 14 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2550
- จำนวนหน้า : 260 หน้า

พระวิสุทธิสังวรเถร (ปีเตอร์ พรหมวโสลิกขุ) หรือ พระพรหมวังโส หรือ ตามที่รู้จักในหมู่ลูกศิษย์ว่า อาจารย์พรหม เป็นพระภิกษุในพุทธศาสนา ท่านเป็นหนึ่งในศิษย์ชาวต่างประเทศของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภัทโท) ปัจจุบันเป็นเจ้าอาวาสวัดโพธิญาณ เมืองเซอร์เพนไทร์ รัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งเป็นอดีตวัดสาขาของวัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี

Opening the Door of Your Heart: And Other Buddhist Tales of Happiness เป็นหนังสือที่พระอาจารย์พรหมเรียบเรียงขึ้นโดยรวบรวมนิทานและเรื่องเล่าที่ท่านได้ยินได้ฟังมาขณะบวชเป็นพระ รวมถึงเรื่องราวจากประสบการณ์ของท่านและคนที่ท่านรู้จัก หนังสือเรื่องนี้ได้รับการแปลเป็นภาษาไทยโดย ศรียรา อีสสระ โดยมีท่านอาจารย์ชยสาโร เป็นผู้ตรวจสอบการแปล ให้ชื่อในภาษาไทยว่า *ขวนม่วนขึ้น : ธรรมะบันเทิงหลายเรื่องเล่า*

ขวนม่วนขึ้น เป็นหนังสือธรรมะที่เขียนเล่าด้วยภาษาเป็นกันเอง จะอ่านแยกเป็นเรื่อง ๆ ก็ได้เนื่องจากแต่ละเรื่องเป็นนิทานหรือเรื่องเล่าที่จบในตัวเอง ถ้าหากจะอ่านเรียงไปตั้งแต่ต้นจนจบก็ได้เช่นกัน เนื่องจากบางครั้งในนิทานหรือเรื่องเล่าเรื่องหลัง ๆ จะมีการอ้างถึงนิทานหรือเรื่องเล่าที่เคยเล่าไปแล้วในตอนต้น

นิทานหรือเรื่องเล่าที่ประมวลมาไว้ในหนังสือขวนม่วนขึ้นนี้ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องเล่าที่แฝงข้อคิดและให้ประโยชน์กับผู้อ่านทั้งสิ้น

ในหนังสือ *ขวนม่วนขึ้น* แบ่งเนื้อหาออกเป็น 11 กลุ่มเรื่อง ประกอบด้วย ความสมบูรณ์แบบและความรู้สึกผิด ความรักและการอุทิศตน ความหวาดกลัวและความเจ็บปวด ความโกรธกับการให้อภัย สร้างความสุข ปัญหาวิกฤติและการแก้ไขด้วยเมตตา ปัญญาและความสงบภายใน จิตกับสังขาร คุณค่าและการปฏิบัติธรรม อิสระภาพและความอ่อนน้อมถ่อมตน และความทุกข์และการปล่อยวาง แต่ละกลุ่มเรื่องจะมีนิทานหรือเรื่องเล่าสั้น ๆ ที่มีแก่นเรื่องร่วมกันกับกลุ่มเรื่อง

วิธีการนำเสนอเรื่องซึ่งเป็นจุดเด่นของ *ขวนม่วนขึ้น* คือนำเสนอเรื่องผ่านนิทาน เรื่องเล่าจากประสบการณ์ ทั้งจากประสบการณ์ของพระอาจารย์พรหมเองและของผู้อื่น นิทานจากชาดก รวมถึงนิทานจากแหล่งอื่น พระอาจารย์พรหมจะบอกแหล่งที่มาของนิทานไว้ตอนเริ่มเรื่องว่าท่านนำมาจากแหล่งใด บางเรื่องที่มีเชิงอรรถบอกแหล่งที่มาไว้ในตอนท้ายของหนังสืออีกด้วย

เรื่องเล่า “ก้อนอิฐที่ไม่เข้าที่เข้าทางสองก้อน” เป็นเรื่องแรกของกลุ่มเรื่องความสมบูรณ์แบบและความรู้สึกผิด เรื่องนี้เป็นประสบการณ์ส่วนตัวของพระอาจารย์พรหมเอง เรื่องมีอยู่ว่าเมื่อครั้งที่เริ่มต้นก่อสร้างวัดที่ประเทศออสเตรเลียนั้น พระอาจารย์พรหมได้รับมอบหมายจากเจ้าอาวาสให้ก่อกำแพงอิฐ แม้พระอาจารย์พรหมจะไม่เคยทำงานก่อสร้างมาก่อนแต่ท่านก็ใส่ใจและตั้งใจทำงานเป็นอย่างดี หากเมื่อก่อกำแพงแล้วเสร็จ ท่านถอยหลังออกมาดูกลับพบว่ากำแพงที่ท่านก่อนั้นมีอิฐที่ไม่เข้าที่เข้าทางอยู่สองก้อน พระอาจารย์พรหมทุกซอกใจมากที่กำแพงนั้นไม่สมบูรณ์แบบ ท่านจึงขออนุญาตท่านเจ้าอาวาสรื้อกำแพงเพื่อสร้างใหม่หากเจ้าอาวาสไม่อนุญาต นับแต่นั้นมาเมื่อมองกำแพงครั้งใดท่านก็มองเห็นแต่ก้อนอิฐที่ไม่เข้าที่เข้าทางสองก้อน เมื่อมีผู้มาเยี่ยมชมวัดที่เพิ่งสร้างใหม่ท่านก็เล็งที่จะนำใครต่อใครไปชมกำแพงอิฐที่ไม่สมบูรณ์นี้ แต่แล้ววันหนึ่งพระอาจารย์พรหมได้ต้อนรับผู้ที่มาเยี่ยมชมวัดคนหนึ่ง เมื่อชายคนนั้นเห็นกำแพงที่พระอาจารย์พรหม

ก่อนเขาเปรยกับท่านว่ากำแพงนี้สวยดี พระอาจารย์พรหมแย้งว่า คุณไม่เห็นรีว่ามีอิฐถึงสองก้อนที่วางไม่ดีจนทำให้กำแพงนี้เสียหายหมด หากชายผู้นั้นบอกว่าผมเห็นอิฐที่วางไม่ดีสองก้อนนั้น แต่ผมก็ได้เห็นด้วยว่ามีอิฐอีก 998 ก้อน ก่อไว้อย่างสวยงามเป็นระเบียบ คำพูดของชายคนดังกล่าวเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อกำแพงนี้ตลอดจนทัศนคติต่อการมองโลกของพระอาจารย์พรหมไปโดยสิ้นเชิง ว่าหากเปรียบเทียบชีวิตคนกับกำแพงแล้วไซ้ ในชีวิตของทุกคนล้วนมีก้อนอิฐที่ไม่เข้าที่เข้าทางสองก้อน หากก้อนอิฐที่เหลืออีก 998 ล้วนแล้วแต่ดีอย่างไม่มีที่ติ เราจึงควรยอมรับความไม่สมบูรณ์แบบของตัวเอง ตลอดจนความไม่สมบูรณ์แบบของคนอื่น การมองเห็นข้อดีของผู้อื่นมาก ๆ มองเห็นข้อบกพร่องของผู้อื่นแต่น้อยจะทำให้เราใช้ชีวิตร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่นมากขึ้น

“ต้มชาเมื่อไม่มีทางออก” เป็นเรื่องเล่าในกลุ่มปัญหาวิกฤติและการแก้ไขด้วยเมตตา เรื่องนี้เป็นเรื่องจริงที่เพื่อนของพระอาจารย์พรหมเล่าให้ท่านฟัง เพื่อนคนนั้นเคยเป็นทหารในกองทัพอังกฤษที่ไปรบในพม่าสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง เขาเล่าว่าครั้งหนึ่งขณะกองทัพอังกฤษซึ่งเป็นกองกำลังเล็ก ๆ ลาดตระเวนอยู่ในพม่า สายสืบรายงานผู้บังคับบัญชาว่าพบกองทหารญี่ปุ่นหลายกอง เขาคิดว่าผู้บังคับบัญชาต้องสั่งให้ตีฝ่าวงล้อมออกไปให้ได้ หากผู้บังคับบัญชากลับสั่งให้กองทหารทั้งหมดต้มชา ทหารทุกคนทำตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด เขาต้มชายังไม่ทันจะหมดถ้วย ผู้บังคับบัญชาได้รับรายงานว่ากองทหารญี่ปุ่นเคลื่อนย้ายแล้ว ผู้บังคับบัญชาได้สั่งให้ทหารทุกคนเก็บของและออกมาอย่างเงียบ ๆ การตัดสินใจของผู้บังคับบัญชาทำให้นายทหารทุกคนอยู่รอดปลอดภัยมาได้ เพื่อนของพระอาจารย์พรหมเล่าต่อไปว่า เขาเป็นหนี้สติปัญญาของผู้บัญชาการ และนำแนวทางดังกล่าวมาปรับใช้ในชีวิต บางครั้งหากต้องเผชิญหน้ากับศัตรูซึ่งอาจหมายถึงความเจ็บไข้ อุบัติเหตุ หรือความวิบัติ ขณะที่ยังทำอะไรไม่ได้ก็ยังไม่ต้องทำอะไร อยู่นิ่ง ๆ สงวนพลังงานเอาไว้ เมื่อถึงเวลาที่เหมาะสมจึงค่อยดำเนินการ

“ความเชื่ออันมกมาย” เป็นเรื่องเล่าในกลุ่มเรื่องจิตกับสัจธรรม เรื่องมีว่าพระราชดำริต้องการจะสอนบทเรียนให้กับบรรดาเสนาบดีที่ถกเถียงกันว่าความเห็น

ของตนเท่านั้นถูกต้องที่สุด ความคิดเห็นของผู้อื่นนั้นผิด พระราชาได้จัดงานเฉลิมฉลองขึ้นในเมือง มีมหรสพมากมาย ผู้คนแห่แหนเข้ามาชมรวมถึงเสนาบดีเหล่านั้นด้วย พระราชาจึงช้างเข้ามาในสนามและมีชายตาบอด 7 คนเดินตามมา พระราชาจับมือชายตาบอดคนแรกจับวงช้างและบอกว่านี่คือช้าง จากนั้นพระองค์จึงมือให้ชายตาบอดคนที่สองจับงา ชายตาบอดคนที่สามจับหู ชายตาบอดคนที่สี่จับหัวช้าง ชายตาบอดคนที่ห้าจับลำตัว ชายตาบอดคนที่หกจับขา และชายตาบอดคนที่เจ็ดจับหางช้าง โดยบอกชายตาบอดแต่ละคนว่านี่คือช้าง จากนั้นพระองค์ให้ชายตาบอดแต่ละคนบอกดัง ๆ ว่าช้างคืออะไร ชายคนแรกยืนยันว่าช้างคืองูเลื้อมพันธุ์หนึ่ง ในขณะที่ชายตาบอดคนที่สองบอกว่าช้างคือ คันไถของชาวนา ชายตาบอดทุกคนเถียงกันไม่มีใครยอมใครว่าช้างต้องเป็นอย่างที่ตนสัมผัส ไม่มีใครยอมใคร จนถึงขั้นตะลุมบอนกัน จนกระทั่งทหารต้องมาแยกชายตาบอดเหล่านั้นออกจากกัน ประชาชนในที่นั้นเข้าใจดีว่าแท้จริงแล้วพระราชากำลังให้บทเรียนเหล่าเสนาบดีว่าอย่าเพิ่งด่วนสรุปว่ามีแต่ความคิดเห็นของตนเท่านั้นที่ถูกต้อง หากรีบด่วนสรุปอาจจะได้ความจริงที่ไม่สมบูรณ์ เรื่องเล่าดังกล่าวนี้ พระอาจารย์พรหมระบุในเชิงอรรถท้ายเล่มว่ามีเค้าโครงเรื่องมาจากขุททกนิทาย อุทาน และขุททกนิกาย ชาดก

เรื่อง “คำถามสามข้อของจักรพรรดิ” เป็นเรื่องเล่าที่อยู่ภายใต้กลุ่มเรื่องปัญหาวิกฤติและการแก้ไขด้วยเมตตา พระอาจารย์พรหมดัดแปลงมาจากเรื่องสั้นของลิโอ ตอลสตอย ซึ่งท่านอ่านเมื่อสมัยเรียนชั้นมัธยมศึกษา เรื่องมีว่าจักรพรรดิต้องการทราบถึงปัญหา 3 ข้อ ว่า เวลาสำคัญที่สุดคือเวลาใด บุคคลสำคัญที่สุดคือใคร และสิ่งสำคัญที่สุดที่ต้องทำคืออะไร ท้ายที่สุดพระองค์ได้คำตอบว่า เวลาสำคัญที่สุดคือปัจจุบัน บุคคลสำคัญที่สุดคือผู้ที่เรายู่ด้วย และสิ่งสำคัญที่สุดที่ต้องทำคือเมตตากรุณาและเอาใจใส่ พระอาจารย์พรหมได้เล่าเรื่องคำถามสามข้อของจักรพรรดิให้กลุ่มบุคลากรทางการศึกษาฟัง มีผู้ฟังคนหนึ่งเป็นครูใหญ่ เธอได้รับแรงบันดาลใจจากเรื่องเล่าดังกล่าว เธอลาออกจากการงานเพื่อจัดตั้งโครงการสำหรับเด็กที่อยู่นอกระบบทั้งเด็กข้างถนน โสเภณีที่ไม่บรรลุนิติภาวะ เด็กติดยา โดยใช้หลักบุคคล

สำคัญที่สุดคือบุคคลที่เราอยู่ด้วย เธอรับฟังเด็กเหล่านั้นอย่างตั้งใจโดยไม่ตัดสิน เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาให้เหมาะกับเด็กแต่ละคน ปรากฏว่าเด็กที่เข้าร่วมโครงการนี้ส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงชีวิตไปในทางที่ดีขึ้น

พระอาจารย์พรหมกล่าวไว้ในคำนำว่า “พระพุทธองค์มักทรงสอนด้วยเรื่องราวต่าง ๆ ท่านอาจารย์ของอาตมา หลวงพ่อชาแห่งภาคอีสานของประเทศไทย ก็ได้ใช้เรื่องราวต่าง ๆ ในการสอนเช่นกัน หลังจากที่ได้ฟังหลวงพ่อบรรยายธรรม สิ่งที่เราจดจำได้มากที่สุด ก็คือเรื่องราวต่าง ๆ ที่ท่านเล่า โดยเฉพาะเรื่องตลก ไม่ใช่เพียงแค่จำได้ง่ายเท่านั้น หากเรื่องราวเหล่านี้ยังสื่อคำชี้แนะที่ลึกซึ้งยิ่งสำหรับทางไปสู่ความสุขที่แท้จริง เรื่องราวนี้จึงนับได้ว่าเป็น “ธรรมทูต” พระอาจารย์พรหมได้เล่าไว้ว่าพระธิดาองค์หนึ่งเคยอธิบายถึงความสำคัญของการทำให้ผู้ฟังหัวเราะขณะฟังเทศน์ ท่านบอกว่า “เมื่อใดก็ตามที่พวกเขาอ้าปาก เมื่อนั้นเราจะสามารถโยนเมล็ดยาแห่งปัญญาใส่ปากเขาได้”

หนังสือ *ชวนม่วนขึ้น* พิมพ์ด้วยตัวอักษรตัวใหญ่ ใช้กระดาษหนาสวยตา หน้าปกเป็นรูปวาดการ์ตูนลายเส้นของชัย ราชวัตร เป็นรูปพระนั่งใต้ต้นไม้ใหญ่กำลังสั่งสอนฆราวาสสี่คน ฆราวาสทั้งสี่มีทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ล้วนแล้วแต่ยิ้มแย้มแจ่มใส ภาพวาดหน้าปกหนังสือชวนให้นึกถึงบรรยากาศนั่งฟังพระเทศน์สบาย ๆ ได้ร่มไม้ใหญ่ใบหนาที่แสนสงบ หนังสือ *ชวนม่วนขึ้น* เป็นหนังสือที่พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน นอกจากอยู่ในรูปเล่มของหนังสือแล้วนั้น พบว่ามีไฟล์หนังสือชวนม่วนขึ้นเป็นไฟล์ PDF ซึ่งดาวโหลดอ่านได้จากอินเทอร์เน็ตอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีไฟล์เสียงอ่านหนังสือชวนม่วนขึ้นเป็นหนังสือเสียงที่ให้ดาวโหลดได้จากอินเทอร์เน็ตโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ไฟล์เสียงอ่านหนังสือชวนม่วนขึ้นเป็นไฟล์เสียงที่ชัดเจน มีดนตรีประกอบไพเราะ ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่ไม่สะดวกจะอ่านหนังสือ อาทิ ผู้พิการทางสายตา หรือผู้ที่ฟังขณะเดินทางได้เป็นอย่างดี

ชวนม่วนขึ้น เป็นหนังสือธรรมะที่อ่านง่าย อ่านสนุก เข้าใจง่าย ได้ข้อคิดชวนให้ “ม่วนขึ้น” สมชื่อหนังสือ นิทานและเรื่องเล่าที่หลากหลายในหนังสือ

ชวนม่วนขึ้น อาจช่วยเปลี่ยนมุมมองของผู้ที่อาจคิดว่า ธรรมะเป็นเรื่องน่าเบื่อ เปลี่ยนมาเป็นธรรมะเป็นเรื่องสนุก เฟลิดเฟลิน มีประโยชน์ ทั้งยังปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เป็นหนังสือที่เด็กก็อ่านได้ ผู้ใหญ่ก็อ่านดี